

Morituri et cetera
door Mark de Haan

De infuus pomp bewaakt trouw de regelmatige toevoer van doorzichtige vloeistof, aanvankelijk afwisselend verschillende soorten cytostatica en bijbehorende medicijnen die de ergste misselijkheid moesten tegengaan, maar met het verstrijken van de tijd werd de dosis van de werkzame stoffen steeds verder teruggeschroefd. Een paar dagen terug deelde mijn arts me mee dat dit het was, dat alle behandelingsmogelijkheden waren uitgeput, dat we nu definitief het curatieve pad zouden verlaten en dat we – om de beeldspraak van het pad verder door te voeren – de afslag hadden genomen naar het palliatieve pad, wat in mijn geval niets anders inhoudt dan het toedienen van morfine naar wens en noodzaak, tot ik in een diepe slaap zal raken, het voorportaal van de dood.

Het past me niet dit soort zaken aan de grote klok te hangen. Sterven doe je alleen. Desondanks bereikte het nieuws van mijn snel naderende dood Age Mens, een van mijn oudste vrienden.

'Ze zijn begonnen!' roept hij nog voor hij goed en wel binnen is. 'Het is op alle zenders live te volgen!'

'Dus toch.' Ik glimlach stil. Niet dat ik nog in een goede afloop geloof, maar het is lang geleden dat ik iemand zo enthousiast hoopvol heb gezien.

Age neemt een klapstoel van de haak aan de muur. De haak biedt plaats aan drie klapstoelen, al heb ik nooit een kamer gezien waar die ruimte optimaal werd benut, sterker nog: meer dan eens trof ik de haak leeg aan, zodat et cetera – de visite op je voeteneind, godbetert. Hij klapt de stoel open en gaat erop zitten, tikje wijdbeens, handen in de schoot, een doodnormale houding, zoals alles aan Age doodnormaal is. Hij heeft zichzelf wel eens omschreven als een man zonder eigenschappen en in grote lijnen klopt dat denk ik wel. Hoewel. Helemaal zonder eigenschappen gaat natuurlijk niet. Ik zou als ik hem zou moeten omschrijven eerder kiezen voor een woord als *inwisselbaar*, of misschien *fluïde*.

'Live zei je?'

'Zal ik 'm voor je aanzetten?'

Ik maak een vaag gebaar naar het verrijdbare tafeltje waarop de afstandsbediening moet liggen. Age klikt het scherm aan. Er verschijnt een vrouw in beeld, semiaantrekkelijk, niet geschikt voor wilde fantasieën maar *easy on the eyes*, precies volgens de hedendaagse journalistieke standaard. Ze staat op het dak van een hemelhoog gebouw, ergens in de buurt van de evenaar, want daar gebeurt het. Over de volle lengte van de evenaar is een honderdtwintigbaansnelweg aangelegd,

een weg zonder afslagen, een gesloten circuit. Een project zonder weerga kun je wel zeggen, gefinancierd door de rijkste twee procent, en het is een godswonder te noemen dat ze erin geslaagd zijn voldoende grondstoffen te delven voor de productie van alle zonnepanelen voor de bijna tien miljard solarvoertuigen die zojuist begonnen zijn allemaal dezelfde kant op te rijden, tegen de draairichting van de aarde in, om zo de tijd te vertragen en op den duur zelfs stil te zetten.

Age draait het volume op.

'...volgens de laatste berekeningen. Toch mogen we hier wel spreken van een doorbraak. De stijging van de zeespiegel en de opwarming van de aarde zou hiermee een halt kunnen worden toegeroepen. Het stilzetten van de tijd zou bovendien een vertragend effect hebben op andere, meer persoonlijke zaken. Denk aan terminale patiënten, die met een beetje extra tijd nog zo veel kunnen doen, omdat zij *weten* wat de waarde...'

Snel klikt Age het geluid uit, maar te laat. De woorden *terminaal* en *patiënt* zijn uitgesproken en gehoord en blijven langer hangen dan de geur van ontsmettingsmiddelen. Ik kan me er niet druk om maken. Zo goed en zo kwaad als het gaat, sla ik mijn benen over de rand van het bed en loop naar de wc, de infuuspaal als een totem voor me uit duwend. Het snoer is net lang genoeg om de stekker in het stopcontact te kunnen laten zitten, als ik tenminste de deur van de wc openlaat. Met moeite pers ik er een lullig plasje uit. Ik wacht nog een moment om wat uit te lekken. Als ik mijn broek weer ophijs, voel ik hoe een dun straaltje achtergebleven urine mijn onderbroek in loopt. Het maakt niet uit. Niets maakt nog uit.

'Ik heb geboft,' zeg ik, terwijl ik mijn broek in orde breng. 'Ik heb kunnen oefenen met sterven. Dat is niet iedereen gegeven. Langzaam het hoofd opzij laten zakken en zo, de ogen naar achteren laten rollen, de geest ledigen, meer en meer niets, tot er alleen nog witte vlekken zijn. Wat zegt een kankerpatiënt die het niet meer weet?'

'Weet ik niet?'

'Ik zit met het haar in mijn handen.' We lachen geen van beiden echt, toch is het geen slechte grap. Een moment van diepe verbondenheid. Age en ik gaan al zo lang mee: soms is het net of we ons in elkaar omdragen. Ik rij de infuuspaal tot naast mijn bed en kruip weer onder de dekens. Mijn hoofd zakt diep in het kussen en mijn ogen vallen dicht als de ogen van een pop. We zwijgen, hij op zijn stoel, ik in mijn bed. Ik voel dat ik het koud krijg.

'Er is een uitweg,' zegt Age ineens.

'Er is altijd een uitweg.'

'Ik kan jouw plaats innemen.'

'Ik heb je niet voor niets Age Mens genoemd. Ik had je ook Age Persoon kunnen noemen, maar dat was wel erg doorzichtig geweest, vind je niet?'

'Zeg het maar. Een personage meer of minder kan de wereld wel lijden. Schrijvers zijn schaarser.'

Ik zeg niets en wacht, hoofd achterover, ogen gesloten. Vanuit het midden vormen zich langzaam de veelkleurige vlekken die ik steeds vaker zie. Ben ik blij dat Age hier is? Ik denk het wel. Ik voel zijn bereidwilligheid, zijn opofferingsgezindheid. Het is zijn manier om gewicht te geven aan zijn bestaan en het is haast onmogelijk weerstand te bieden aan de neiging die verdomde pomp direct af te koppelen en het infuus bij Age in te brengen. Ik hoef Age alleen maar te zeggen dat hij mijn plaats in het bed inneemt en hij *zal* het doen, hij zal niet anders kunnen, per slot van rekening ben ik God in mijn verhalen, een papieren god weliswaar, maar toch een naar wie geluisterd wordt. Hij heeft gelijk als hij zegt dat schrijvers schaarser zijn en hij heeft gelijk als hij zegt dat de wereld niet vergaat door de dood van een eenvoudig personage. Er is maar één overweging die mij ervan weerhoudt op zijn voorstel in te gaan: personages zijn net mensen.

'Weet je nog. Een paar jaar terug.' Ik open mijn ogen en zie Age knikken. Hij weet al wat er komt. 'We reden ergens heen, we waren op weg. Geen flauw idee meer waar naartoe. De zon scheen en het licht weerkaatste fel op het asfalt dat nog nat was van de regen. We passeerden een wind-zonnepark, zo'n geval met windmolens en zonnepanelen, en jij zei dat het goed was dat die kringen eindelijk op zonne-energie draaiden. Dat was het moment dat ik dacht: misschien is er toch wel vooruitgang.'

'En nu?'

'Nu denk ik dat er alleen maar gang is. Geen vooruitgang. Alleen maar gang.'

Age staat op van zijn stoel en loopt naar het kamerbrede raam, dat uitkijkt op een enorme bouwplaats waar binnenkort het ziekenhuis van de toekomst zal verrijzen. Hij ziet er gezond uit. Blakend. Ik vraag me af wat hij nu denkt. Is hij bang dat ik zijn voorstel zal accepteren? Kennen personages eigenlijk wel angst? *Ik neem je plaats wel in*. En wat heb ik, als ik op zijn voorstel inga? Wat levert mij dat op? Een paar jaar extra? Een paar decennia? Als ik hem mijn plaats laat innemen en de wereld zo een personage afneem – wat maakt mij dat? Ik draai mijn kussen om en leg mijn wang op het koele katoen, volgens mijn moeder de beste manier om na een nare droom weer in te slapen.

'Age?'

'Ja?'

'Breng me nog een deken, wil je.'

Ik hoef hem niet te zeggen waar hij moet zoeken. Zonder een woord neemt hij een deken uit de kast en dekt me toe. Hij stopt zelfs het voeteneind in zoals ik het graag heb. Woorden als *inwisselbaar* en *fluïde* dekken de kale lading, maar de negatieve bijklank doet geen recht aan de vriend die Age Mens steeds voor mij is geweest. De infuus pomp valt stil en begint te piepen. Er moet een nieuwe zak vocht aan. In de infuuslijn hangt een druppel stil te wachten tot de pomp weer in beweging komt en ik zie nu pas hoe mooi een druppel vocht eigenlijk is.

'Zal ik de zuster laten komen?'

'Nee.' Mijn stem lijkt van buiten mezelf te komen. Er zit een vreemd dubbeltonige klank aan. Ik trek de stekker uit de pomp en het gepiep valt stil. Ik hoor hoe buiten het heien begint. De eerste palen gaan de grond in. Een honderdtwintigbaanssnelweg, een nieuw ziekenhuis. De mens moet bezig blijven. Mijn kussensloop wordt warm en nat.

'Misschien wil je nog even mijn hand vasthouden?' Ik voel Ages hand in de mijne glijden. Een fijne, droge hand. We zitten een tijd, ik weet niet hoe lang. Ik geloof niet dat ik het nog koud heb. Achter mijn gesloten oogleden woedt een wild en vrolijk feest – dansend licht, witte vlekken.

'Het is tijd,' hoor ik opeens, met diezelfde vreemde dubbeltonigheid. En kort daarna: 'Neem op je weg naar buiten die klapstoel maar mee.'

Bron: *Straatjournaal* nr. 281, juli/augustus 2021